

Kerkdienst Janskerk 15 januari 2017

Thema: Evangelische wonderverhalen

Lezing: Lucas 4 : 31-44

Voorganger: ds. Harry Pals

Inleiding

Meteen aan het begin van het evangelie vertellen de evangelisten samenvattend wat Jezus doet. En daarin staan de wonderen centraal – naast het onderricht en het verkondigen, en onderstreept door de eenzaamheid van de woestijn die Jezus steeds nodig heeft. Het gaat bij wonderen om heling van ziekte en om uitdrijving van demonen (onreine geesten). Ziekte maakt een mens eenzaam, demonen zijn machten die een mens bezetten en bezitten. Actueel?

Overweging

We zongen het: een stroom uit de hemel, met kiemkracht, niet te stuiten, zelfs niet door de dood, de dood die opduikt in het leven - met die poëtische beelden bezongen we de verwondering die de hoorders en toeschouwers in het evangelische wonderverhaal van vandaag beving. Ze worden geconfronteerd met een macht, een *volmacht* die hen ontstelt, ontzet, uit hun voegen tilt, buiten zichzelf brengt.

Soms denk ik wel eens: zijn de verhalen over Jezus voor mij, voor ons niet te *gewoon* geworden? We denken dat we ze wel kennen... Horen we de ontregeling nog wel die de eerste hoorders trof?

Iemand schreef: wonderverhalen zijn *verwonderverhalen*. Verwondering over: wat *gebeurt* hier? hoe *kan* dit? In de hoofden van ons, 'verlichte' mensen zijn wonderverhalen verhalen geworden waarin de natuurlijke gang van zaken doorbroken wordt - en daarom 'kunnen' ze niet, gingen wij denken met onze ratio. Weg wonderverhalen dus.

In de wonder-verwonder-verhalen van de bijbel gaat het om heel iets anders.

Natuurlijk speelt in de manier van vertellen het wereldbeeld van die tijd mee: men meende dat lichamelijke en psychische ziekten veroorzaakt werden door kwade geesten, demonen, die mensen bezet houden, 'bezeten' maken. Wij weten meer: van ontstekingen die koorts veroorzaken, van trauma's die mensen in de war kunnen brengen.

Maar in de taal van demonen die mensen bezet kunnen houden speelt iets wezenlijks mee dat we niet moeten wegstrepen, dat kan bevrijden: wij mensen zijn vatbaar voor 'bezetting', wij kunnen gepakt worden door machten die ons in beslag nemen, die onze ziel bezetten, ons besliscentrum verlammen, ons tegen wat we eigenlijk willen in sturen, besturen. Wij zijn niet de koele rationele beslissers die we denken te zijn, die onze cultuur van ons wil maken - ook dat is 'bezet denken'. We zijn kwetsbaar voor manipulatie, onze hearts and minds zijn jachtterrein van machten die vat op ons willen krijgen.

Als reclame ons overspoelt met beelden van gezonde en gelukkige mensen, dan wordt dat de norm. Als een krant herhaaldelijk woorden als 'asielplaag' gebruikt, wordt er schrik aangejaagd bij de lezers, het *doet* iets. Als een kind steeds maar hoort en merkt 'je bent niet lief', niet goed, gaat die dat geloven en ernaar leven.

En dan komt er een mens de wereld binnen die werkelijk vol is van God, die daardoor de uitstraling van God heeft - zo omschrijf ik het maar. Een mens die *afdaalt* - vertelt Lucas - in ons dorpje, ons onaanzienlijke leventje, die de oude verhalen zo onderricht, zo uitlegt dat ik voel: het gaat over *mij*, *ik* ben in het spel. 'Zijn woord was met *volmacht*'. Het woord van Jezus is genoeg om de bezettingsmacht te voorschijn te roepen, zich bloot te geven, om toegesnauwd te krijgen: Kop dicht! Wegwezen jij! Pleur op! Dat wil zeggen: al die oude angstboodschappen hebben geen macht over mij, weg ermee, eruit!

En dan gaat de zon onder, dag met Jezus is ten einde, de bevrijdingsdag die de shabbat is is voorbij. Maar het verhaal is niet voorbij - zo wordt het verder verteld: de krachtelozen, de mensen die moe zijn van het leven, die zich uitgeblust voelen, die 'spoorloos' zijn, die geen toekomst meer zien, worden door hun geliefden gebracht tot bij Jezus. Dat is een beeld dat me altijd weer ontroert: die massa geblutste en gebeukte en gebroken mensen, die allemaal een

naaste hebben die hen optilt en meeneemt. Ik zie een samenleving voor me waarin de verwondingen die we oplopen aan het leven niet weggemoffeld worden, maar met aandacht opgeheven worden; waarin mensen elkaars lasten dragen, mee helpen dragen En dan ziet Jezus hen één voor één, ieder even belangrijk, ieder mag er zijn - Jezus legt hen elk de handen op en heelt hun gebrokenheid, zet hen weer middenin het leven.

Jezus ziet hen en raakt hen aan en zegt daarmee: jij. je valt niet samen met je ziekte, met je tekort, met je onmacht. Als je gekend wordt als de mens die je bent, als je bij je naam wordt genoemd, aangeraakt, liefdevol aangekeken, dan word je mens, een *heel* mens. Dat is het wonder dat hier gebeurt, *geschiedt*.

In de voorbereidingsgroep verbaasden wij ons erover dat de demonen zoveel van Jezus weten, dat ze hem herkennen: de heilige van God!, de zoon van God!, de Christus! - iemand die doorschijnend is tot op God, die God laat oplichten in zijn leven. Hoe kan dat? Hoe weten ze dat? Wij vermoedden: kennelijk zijn de verborgen krachten in en om ons mensen bang voor ontmaskering, vrezen ze het tegenspel van Jezus' macht. Het verhaal vertelt van een regime-wisseling: voortaan bepaalt een *andere* macht onze harten en zielen - de macht die met 'Rijk van God' wordt aangeduid, waarin mensen *bevrijde* mensen zijn, *samen* zijn; een macht die ons mens maakt, eindelijk mens.

Niet te grote woorden, niet te vage woorden. Welke woorden zijn heilbrengend?

Het goede en het kwade zit in ons, in mij, in de samenleving. Het kwade kan ontmaskerd worden en het goede aangeraakt en tevoorschijn geroepen, vertelt dit bijzondere verhaal. Daarmee komt het Koninkrijk, God-onder-ons.

Ik hoor *mijn* verhaal terug - *ons* verhaal? Krachtelozen zijn wij. *Wij* zijn gewond, bezet, ontvreemd. Wij zijn bevrijd. 'Lente staat op de drempel.' Zo moge het zijn.